

ЛЕКЦІЯ № 4

Тема: ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ ІТАЛІЇ

План

Система освіти в Італії, у тому числі шкільної перебуває під контролем держави. Міністерство освіти забезпечує матеріальне утримання шкіл на всіх рівнях і суворо контролює навчання у приватних школах. Воно розробляє навчальні програми і влаштовує конкурсні іспити для отримання посади вчителя у всіх державних школах.

Весь курс шкільної системи освіти Італії можна поділити на два етапи: початкову школу й середню школу. Вони у свою чергу діляться на початкову школу першого ступеню й початкову школу другого ступеню й на середню молодшу й середню старшу школи.

Навчальний рік триває 9 місяців. Зазвичай розпочинається у середині вересня і завершується у середині липня. Кожного року шкільний календар розглядається і затверджується на регіональному рівні. Протягом навчального року передбачено 2 тижні різдвяних канікул і один пасхальний тиждень, окрім того вихідними є: 1 листопада, 1 - 8 грудня, 25 квітня і 29 червня.

У шість років діти вступають до початкової школи. Перші два її ступені - scuola elementare 1 і scuola elementare 2 - безкоштовні і обов'язкові для всіх. У програму навчання входять такі предмети: математика, італійська, інформатика, історія, географія, мистецтво, музика, фізична культура, за бажанням вивчається лише релігія. Навчальні плани зазвичай включають також вивчення однієї іноземної мови. Діти вчаться п'ять днів на тиждень по шість годин на день. У кінці кожного ступеня проводиться тестування. Замість звичних для нас балів застосовується система оцінок («відмінно», «добре» і т. д.). Зазначимо, що діти з обмеженими можливостями навчаються разом з усіма. Наповнюваність класів в італійських державних школах є більшою у порівнянні з приватними школами. Проте, атестат про завершення (diploma di licenza elementare), що

дозволяє продовжити навчання на наступному етапі мають право видавати лише державні школи.

Основною метою викладання предмету фізична культура, згідно навчальної програми початкової школи є дати учням розуміння «Тіло, як найвища цінність». Мова йде про спосіб життя в цілому і про поведінку особистості в світі і суспільстві. Завдання полягає у формуванні ідентичності в області самопізнання і пізнання навколишніх, а також визначення власних життєвих прагнень [3].

Зміст дисципліни передбачає, окрім набуття практичних вмінь через оволодіння великою кількістю рухливих ігор, розширення теоретичних знань. Основними темами є: частини тіла, органи чуття та сприйняття, основи правильного харчування, особиста гігієна, проблеми навколишнього середовища і шкідливих для здоров'я звичок (забруднення, куріння, гіподинамія).

Оцінка виставляється враховуючи „портфоліо особисто здобутих вмінь” та документів, що підтверджують участь учня в активному проведенні дозвілля (грамоти, кубки, медалі та ін.), які отримав учень протягом навчання в молодшій школі.

Зазвичай в Італії, на цьому етапі, як і Україні фізичну культуру викладають вчителі початкових класів. Проте значну допомогу у проведенні як уроків фізичної культури, так і позаурочних форм надають Національний олімпійський комітет Італії та федерації з видів спорту. Учні мають можливість безкоштовно та на власний вибір відвідувати різноманітні спортивні гуртки.

У середній молодшій школі (*scuola media*), учнів навчаються до 13-14 років.

На цьому етапі школярі вивчають: італійську мову і літературу, історію, географію, математику, технологію, природничі науки (інтегрований курс), англійську та другу іноземну європейську мову, мистецтвознавство, музику, фізичну культуру і релігієзнавство. Після завершення кожного року

навчання проводяться іспити за системою "здано - не здано». Якщо учень не складає цього випробування, його залишають на другий рік. Це стосується і предмету фізична культура. Завершується навчання в середній школі випускними іспитами: письмовими - з математики, італійської та іноземної мови та усними з інших предметів, у тому числі з фізичної культури. Успішне складання іспитів дозволяє отримати атестат про середню освіту (*licenza media*).

На вивчення предмету фізична культура на цьому етапі відводиться до 20% год. навчального плану і становить не менше 2 уроків щотижнево. Для дітей з особливим потребами кількість годин може відрізнятись.

Основною метою предмету є: усвідомлення власних фізичних можливостей, формування навичок самоконтролю, самооцінки, оволодіння основами безпеки життєдіяльності.

Зміст дисципліни передбачає використання вправ на розвиток фізичних якостей, формування техніки рухових дій, вироблення вміння самооцінювання та самоконтролю, вивчення методів тренування, окрім цього учні повинні засвоїти правила вуличного руху при їзді на велосипеді і мотоциклі, способи вираження емоцій та спілкування.

На цьому етапі, на відміну від попереднього уроки ведуть вчителі-спеціалісти з фаху. Щоб отримати кваліфікацію вчителя фізичної культури необхідно отримати ступінь магістра і мати щонайменше рік досвіду педагогічної діяльності [3].

У середній старшій (*scuole superiori*) школі навчаються учні у віці від 13-14 до 18-19 років. На цьому етапі перед учнями повстає вибір або продовження навчання у вищих навчальних закладах або ж здобуття професійної підготовки. Навчальні заклади поділяються на технічні, гуманітарні, лінгвістичні. Варто відзначити, що закінчують середню старшу школу лише дещо більше половини учнів.

У другому півріччі передбачено проміжне тестування, результати якого йдуть у таблиць успішності. Оцінка виставляється за десятибальною шкалою

від 1 до 10. Задовільним вважається результат від 6-ти балів. При наявності незадовільних оцінок у кінці першого півріччя, учителі розробляють для учнів спеціальні програми. При неуспішності з більшості предметів в кінці навчального року, учень залишається на повторне навчання на наступний рік. Після закінчення п'яти років навчання школяр складає комплексний державний іспит (*maturità*), який складається з письмової та усної частини. Заздалегідь розроблених білетів не має.

Урок фізичної культури залишається обов'язковим і на цьому етапі.

Основною метою, згідно програми є досягнення оптимального фізичного розвитку, вдосконалення техніки виконання раніше вивчених вправ.

Зміст дисципліни передбачає вивчення структури і правил індивідуальних і командних видів спорту, застосування основних принципів теорії і методики тренувань, ознайомлення з основами харчування при фізичній активності, проблемами допінгу у спорті.

Оцінювання з фізичної культури в Італії передбачає визначення рівнів набутих рухових вмінь та розвитку фізичних якостей учнів, а також виявлення за допомогою усних та письмових тестів, рівня знань з предмету фізична культура.

Оцінка виставляється враховуючи „портфоліо набутих навичок», що переводиться у певну кількість кредитів, які дозволяють отримати необхідну оцінку на державному іспиті (*maturità*). Враховуються також кредити отримані за участь в позакласній спортивній діяльності.

На цьому етапі, уроки ведуть лише вчителі-спеціалісти з фаху.

Навчаючись у середній школі учні італійських шкіл мають можливість відвідувати додаткові заняття з фізичної культури (максимум 6 елективних годин). Найпоширенішими видами спорту, які обирають учні є: заняття на велотреці, плавання, гімнастика, гірськолижний спорт, спортивне орієнтування, а також волейбол, футбол та баскетбол. Як правило, такі заняття проводить вчитель і вони направлені, як стверджують італійські

фахівці [4; 6] на зростання мотивації до занять спортом, а також формування відчуття колективізму в учнів. Інколи такі факультативні заняття проводять спортивні асоціації, у такому випадку вони є платними і здійснюються з метою пошуку талановитих спортсменів.

В Італії незважаючи на високий рівень освіти та матеріально-технічне забезпечення є школи в яких відсутні спортивні зали. Проте, у такому випадку, для учнів зазначених шкіл є організований систематичний доїзд до спеціальних спортивних центрів, які обслуговують декілька навчальних закладів. Зазвичай такі центри окрім спортивних залів містять басейни, в яких мають можливість безкоштовно займатися школярі [5].

Серед європейських країн Італія посідає чільне місце у впровадженні ідей інтегрованого та інклюзивного навчання, оскільки однією з перших визнала інтегративне та інклюзивне навчання найприйнятнішою для неповносправних дітей формою здобуття освіти [1]. Про це свідчать і проведення уроків фізичної культури, де на відміну від українських шкіл, діти з особливими потребами мають можливість займатися руховою активністю разом з ровесниками. Адже саме в таких умовах діти, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, можуть досягти найвищих результатів в освіті та соціальній інтеграції.

Виставлення оцінок дітям з особливими потребами з фізичної культури відбувається враховуючи досягнення учнями завдань індивідуального навчального плану, що був заздалегідь розроблений спільно з батьками та медичним персоналом.

Висновки. Уроки фізичної культури в Італії, як і в Україні є обов'язковими протягом усього навчання в школі. Проте їх кількість є різною. Критерії оцінювання відрізняються. На нашу думку, в італійських школах у порівнянні з вітчизняними вагоміша роль відводиться рівню теоретичних знань учнів з предмету, які направлені на формування в учнів усвідомленого розуміння значення занять фізичними вправами. Важливим

завданням фізичного виховання в Італії є залучення дітей з особливими потребами до спільних занять зі здоровими дітьми.